



Rencsényi Hajnal Elvira második kötete, az Ártatlanok igazsága 2014-ben jelent meg, a Keskenyúton Délvidéki Tragédiánk 1944-45 Alapítvány segítségével.

Az író? az els? könyvéhez hasonlóan szintén az 1944-45-ös magyar áldozatok sorsát és utolsó óráit tárja fel az olvasók el?tt.

"Ma már biztosan tudom: a kegyetlen igazság nem a történelemben van megírva, hanem a könnyt?l nedves tekintetekben, a megfakult, régi fényképekben, az elmúlt hetven esztend? fájdalomtól átítatott minden órájában." - vallja Rencsényi Hajnal Elvira, az Ártatlanok igazsága el?szavában.

A kötet kapcsán a szerz?vel beszélgettünk

### **– Miért pont a történelmünk ezen sötét eseményeit érezte fontosnak feltárni mindkét könyvében?**

- A délvidéki magyarság kétségkívül legvéresebb tragédiájáról, az 1944-45-ös történésekr?l hosszú évtizedeken át hallgatott mindenki. Voltak ugyan olyan merész újságírók, szociológusok, publicisták, történészek, akik – dacolva az aktuális kormány esetleges ellenszenvével – hozzá mertek nyúlni a témához. De ezek a feljegyzések többségükben tanulmányok, szakvélemények, történelmi tényfeltárások voltak. Én úgy éreztem, hogy mivel e témával az iskolai tankönyvek – ezáltal a történelemtanárok – nem foglalkoznak (részben azért, mert nem tehetik, részben pedig azért, mert érdekl?ket) nekem kell ezt megtennem. Semmiképp sem szerettem volna valami száraz, tényeket, dátumokat és neveket felsoroló olvasmányt tárni az olvasók elé, hanem valami olyat, amiben benne van az érzelem, a szenvedés, ami a hétköznapi életet élt áldozatok személyét, családját és tragédiáját írja le részletesen.

### **– Délvidék számos településér?l olvashatóak visszaemlékezések, hogyan sikerült felkutatnia az áldozatok családját, hozzátartozóit?**

- Mivel e témával kapcsolatban nagyon zárkózottak voltak – és még ma is sokan azok – az áldozatok hozzátartozói, számoltam azzal, hogy nehéz lesz els?sorban rájuk lelteni, másodsorban megnyitni a lelküket. Tévedtem. Az els? adatközl?ket a szabadkai 44-es parcellán található Verg?d? madár emlékm?nél megrendezett megemlékezésen szólítottam meg. Figyeltem, kinél van virág és ki lehet annyira id?s már, aki akár valamelyik áldozat közeli hozzátartozója lehet. Meglepetésemre azonnal igent mondtak, kés?bb már ?k maguk ajánlották riportalanynak a sorstársaikat. Sajnos nem tudtam mindenkinek a sorsát meghallgatni és megírni a kötetemben, mivel újabb könyvet ebben a témában már nem tervezek. Pedig még most is jelentkeznek azok, akik az els? két kötetemet olvasva arra az elhatározásra jutottak,

hogyan is elmesélnék, mi is történt akkor az édesapjakkal, nagyapjakkal... Ezért nem értem a Magyar Nemzeti Tanács azon döntését, hogy 2015-ben befejezettnek tekintse az 1944/45-ös délvidéki történésekkel kapcsolatos kutatómunkát.

**– Az utolsó utáni órában vagyunk a 44-45-ös feltárások tekintetében, lehet még újat feljegyezni a kutatóknak?**

- Hogyne, hisz nagyon sokan éppen a könyveim hatására döntöttek úgy, hogy mesélnek végre a borzalmakról gyermekeiknek, unokáiknak. Sokan mondták azt nekem, amikor az első kötetem megjelent, hogy történelmet írtam, merthogy ilyen emberi megközelítésből még senki nem írt az akkor történelekről. Így lettem, hogy elismert szakemberek szavaival éljek a Délvidék krónikása. Ez rendkívül hízelgő, ugyanakkor nagyon nyomasztó is számomra, hiszen kegyetlen hónapok voltak azok az itt élő magyar, horvát, német és egyéb kisebbségek számára. Én mindannyiszor elmondom: történelmet azok a hozzátartozók írták meg hetven évvel a vérengzések után azzal, hogy nyilatkoztak, hogy a rendelkezésemre bocsátották mindazt a féltve őrzött, padláson, pincében és egyéb helyeken elrejtett korabeli dokumentum- és fotóanyagot, amit addig rajtam kívül senki nem láthatott. És azzal is történelmet írtak, hogy az első kötetem bemutatóján jelen volt és nyilvánosan bemutatkozott mind a huszonhat áldozat hozzátartozója. Nagyon megható és egyáltalán nem remélt pillanat volt az, amikor a majd kétszáz érdeklődő soraiból egyenként emelkedtek fel azok, a könyvben szereplő ártatlan áldozatok gyermekei... Ami viszont nagyon elszomorít, hogy a délvidéki magyar politikumból egy emberként bojkottálta a könyvbemutatót, senki nem volt ott közülük, hogy ezeknek a sokat szenvedett magyar embereknek a szemébe nézzen és fűt hajtson emberi nagyságuk előtt. Mert ugye lehet nagy mellénnyel hirdetni, hogy politikusként mennyire kiállunk a délvidéki magyarságért, mindeközben az emberség egyetlen apró jelét, a nemzettársaink iránti tiszteletünket nem vagyunk képesek kimutatni. Itt pedig épp ez történt...

**– Első kötetéhez hasonlóan visszatérő elem, hogy egy-egy elmesélt történetben külön figyelmet kapnak az áldozatok utolsó órái. Azonban elsőre szokatlan a megközelítés, hogy az elhurcolás bemutatását követően a történet visszaugrik a család boldog éveinek és életének bemutatására, majd ismét a borzalmak bemutatására vált. Mi volt a célja ezzel a formával?**

- Pontosan az, hogy az olvasók minél inkább át tudják élni az áldozatok és hozzátartozóik által átélt borzalmakat, hogy mit jelent, ha egyetlen pillanat alatt derékba törik egy boldog családi életet, hogy bármikor elhurcolhatják a szerettünket és még arra sincs lehetőségünk, hogy elbúcsúzzunk tőle. Azt szerettem volna bemutatni az olvasóknak, hogy ezek az emberek ugyanolyan becsületes, dolgos emberek voltak, mint bármelyikünk, és hogy az akkori történések milyen hirtelen, eljellek nélkül történtek meg, éppen ezért nem is lehetett rájuk felkészülni.

**– A téma kegyetlenségéből adódóan itt egy emberi történetben sincs "happy end", ennyi családi tragédia nem nyomja rá a bélyeget az író majd pedig az olvasó lelkiületére is?**

-Ó, dehogynem. Érző emberek vagyunk, én talán még egy kicsit érzékenyebb is az emberi sorsokra, mint mások, hiszen ha nem így lenne, talán eszembe sem jut megírni a könyveimet.

Nagyon sok álmatlan éjszakám volt, ezerszer elképzeltem a hallottakat, és mivel már ismertem az áldozatok nevét és arcát is, velük kezdődött és végződött minden napom. Nem akarok lenézni senkit, még kevésbé méltatni a munkáját, de gondolj csak bele: mennyivel egyszerűbb bekapcsolni a kamerát, elé ültetni az áldozat hozzátartozóját és megkérni, hogy meséljen az akkor történetekről. Ehhez képest én átlagban négy-öt órát töltöttem el ezeken az idős embereknél, sokszor épp abban a házban, abban a helységben, annál az asztalnál ülve, ahol az áldozat is ült, falatozott, újságot olvasott életében, mindeközben jegyzetelni, mert a kismagnó használatát elejében elutasították az adatközlők mondván, nem szeretnék, ha a hangjuk alapján bárki is felismerné őket...ők pedig meséltek, nagyon fontos adatokat közöltek, mint milyen a születési dátum, a házasságkötés időpontja, a gyermekek száma és neveik stb., nekem pedig mindent pontosan le kellett jegyezni a hitelesség jegyében. Visszakérdezni nem igazán volt lehetőségem, hiszen az idős emberek gyakran elakadnak egy-egy visszakerdezéskor a meséjükben, összezavarodnak, újra elmondják azt, amit már közöltek. Az életrajzi adatokat mindannyiszor le kellett ellenőriznem a levéltárakban, az eredeti dokumentumokban. Majd csak ezután következett a történetek ízekre szedése, megformálása, a könyvből ismert formába öntése. Egy-egy áldozat sorsát így legalább ötször-hatszor dolgoztam át. Természetes, hogy nyomott hagyott bennem mindegyikük története, akár csak az adatközlőkben. Fenekestől borítottam fel ezeknek a csodálatra méltó idős embereknek az életét, akik azzal, hogy megnyíltak előttem, maradéktalanul megbíztak bennem, újra átérték a hetven évvel azelőtti szörnyűségeket. Mélyen elrejtett sebek téptek fel a beszélgetések során, és bizony sokukkal sírtam jómagam is együtt a régi, elsárgult fényképek felett...

### **– Ha meg kellene határozni a kötet üzenetét, akkor mi lehetne az?**

-Soha ne tagadjuk meg a magyarságunkat, maradjunk emberek ebben az embertelen világban! Ne szégyelljük, és ne igyekezzünk elhallgatni a múltat, minden erőnkkel azon legyünk, hogy az igazság – bármennyire is kegyetlen – napvilágra kerüljön Próbáljuk megérteni nemzettársaink szenvedéseit és igyekezzünk megőrizni mindazoknak az emlékét, akiknek egyetlen bűnük volt csupán, hogy magyarok voltak.

A második kötet, az Ártatlanok igazsága 600 dináros áron megrendelhető a szerző facebook-oldalán, e-mailben a [rencenji@mts.rs](mailto:rencenji@mts.rs) címen, vagy a 061 248 11 22-es mobilszámon.

Sz. A.

*{module [160]}*

*{nomultithumb}*